

Asia: VN/22688/2022

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 14 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu esittää lausuntonaan seuraavaa:

On tärkeää, että ammatillisen koulutuksen suorittaneet ovat yhdenvertaisessa asemassa muiden ammattikorkeakouluun hakeutuvien kanssa. Esitys sisältää kuitenkin ammatillisen koulutuksen järjestäjälle uusia tehtäviä, jotka tulevat aiheuttamaan lisäkustannuksia. Ammatillisten tutkinnon osien arvosanojen korottamisen lisääntyminen edellyttää myös työelämän edustajien työpanoksen lisäämistä ja tähän resursointiin koulutuksen järjestäjä ei voi vaikuttaa.

Esityksen perusteluissa todetaan, että yksittäisen arvosanan korottaminen ja todistuksen lisää koulutuksen järjestäjien työtä, mutta kuitenkin arvosanan korottamismaksua 150 euroa ei korotettaisi. Esitys lisää selkeästi ja huomattavasti työtä yksittäistä arvosanan korottamista kohden.

Jo nykyisellään ammatillisessa koulutuksessa keskiarvon laskeminen on työläs ja tehdään ns. käsityönä. Esityksen mukainen uuden painotetun keskiarvon laskeminen työllistäisi koulutuksen järjestäjiä merkittävästi. Mikäli opiskelijalla on suorituksia yli 180 opintopistettä, keskiarvolaskennassa otetaan huomioon suorituksia ainoastaan 180 opintopisteen osalta ja vähennys kohdennetaan alimpiin arvosanoihin. Uuden keskiarvon siirtäminen KOSKI-tietovarantoon ei välttämättä tule onnistumaan helposti.

Esityksestä ei käy ilmi, olisiko arvosanan korottajilla vapaa hakeutumisoikeus mihin tahansa koulutuksen järjestäjälle vai edellytetäänkö, että arvosanan korottaja hakeutuu sen koulutuksen järjestäjän opiskelijaksi, joka on antanut alkuperäisen tutkintotodistuksen.

Nykyisen ohjeistuksen mukaan arvosanan korottaminen voi tapahtua ainoastaan voimassaolevien tutkinnon perusteiden mukaisesti. Esityksestä ei käy ilmi, tulisiko tämä sama ohjeistus säilymään edelleen.

Esityksestä ei käy selkeästi ilmi, tuleeko koulutuksen järjestäjän mitoittaa valmistuneiden arvosanojen korottamisen järjestäminen siten, että koulutuksen järjestäjän tulee ottaa kaikki halukkaat arvosanojen korottajat vastaan opiskelijoiksi ja korottamismahdollisuuksia tulisi tarjoama useamman kerran vuodessa. Ammatillisen koulutuksen arvosanojen korottaminen on huomattavasti monimutkaisempaa kuin ylioppilaskirjoitusten arvosanojen korottaminen. Jokaisessa ammatillisessa tutkinnossa on 6-7 tutkinnonosaa. Ylioppilaskirjoitusten arvosanoja voi käytännössä korottaa vain kaksi kertaa vuodessa.

Esityksen mukainen muutos ja aikataulu edellyttäisi, että arvosanojen korottamisen edellyttämät näytöt kyetään järjestämään työelämässä. Enintään 150 euron suuruinen maksu ei riitä kattamaan koulutuksen järjestäjälle aiheutuvia kustannuksia, joihin kuuluvat ohjaajien, arvioijien ja järjestelmien käyttäjien työ säädösten edellyttämällä tavalla.

Ammatillisissa perustutkinnoissa arviointi tapahtuu työelämässä tutkinnon perusteiden mukaisesti tutkinnon osittain. Tutkinnon osasta annettava arvosana perustuu osaamisen osoittamisen aikana osoitettuun osaamiseen kattaen koko tutkinnon osan kaikki ammattitaitovaatimukset. Arviointipäätöksen tekevät kaksi arvioijaa, joista toinen on pedagogisesti pätevä ja kelpoinen opettaja tai ja toinen työelämän edustaja. Molempien arvioijien tulee tuntea arvioitavan tutkinnon osan sisältö. He tekevät yksimielisen arviointipäätöksen tutkinnon osasta perusteluineen.

Laki ammatillisesta koulutuksesta (luku 6) ja OPH:n määräykset Ammatillisten perustutkintojen perusteista edellyttävät osaamisen osoittamista ja arviointia käytännön tilanteissa työelämässä. Arvosana annetaan tutkinnon osittain opettaja- ja työelämäarvioijan yksimielisellä kaksikantaisella päätöksellä.

§ 52 ”Tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa (näyttö). Näytössä opiskelija osoittaa, miten hyvin hän on saavuttanut tutkinnon perusteissa määritellyn keskeisen ammattitaidon tai osaamisen”

§ 54: ”Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioinnin toteuttavat ja arvioinnista päättävät yhdessä tutkinnon osittain koulutuksen järjestäjän nimeämät kaksi arvioijaa. Toinen arvioijista on opettaja tai erityisestä syystä muu koulutuksen järjestäjän edustaja ja toinen työelämän edustaja. ”

Näytön suunnitteluvaiheessa tutkinnon tunteva opettaja huolehtii näytön toteutuksen suunnittelusta. Se sisältää soveltuvan näyttöympäristön valinnan, arvioijien perehdytyksen ja aikatauluista sopimisen. Myös palaute ja päätöksen dokumentointi aiheuttaa työtä. Nämä tulee kirjata opiskelijahallintojärjestelmään, jotta suorituksen arviointi ja arvosanan korotus dokumentoituu oikein ja tiedonsiirrot onnistuvat.

Huomioon on otettava myös mahdollinen arvosanan tarkistamiseen ja oikaisuun liittyvä lakisääteisessä ajassa tehtävä ohjaus ja dokumentointi silloin, kun korottaja ei ole tyytyväinen saamaansa arviointipäätökseen.

Näkemykset muutoksen voimaantulon aikataulusta

Esitysluonnoksen perusteella jää epäselväksi tarkoittaisiko muutoksen aikataulu, että jo kevään 2023 AMK-hakua ennen ammatillisen koulutuksen järjestäjillä pitää olla valmius viedä KOSKI-tietovarantoon jo aiemmin valmistuneiden opiskelijoiden mahdollisten arvosanojen korotustiedot ja laskettuna uusi painotettu keskiarvo. Näkemyksemme on, että esitetty voimaantulon aikataulu on erittäin vaativa ja muutos vaatii ehdottomasti lisää valmistelu-aikaa.

Anttila Miia

Tampereen kaupunki - § 15 Apulaispormestari Pekka Salmi